

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร คีศึกษาระดับการปฏิบัติงานวิชาการของอาจารย์พยาบาล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีสมมติฐานในการวิจัยว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานวิชาการของอาจารย์พยาบาล เพื่อเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์พยาบาลได้เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษาและการปฏิบัติงานวิชาการในการที่จะปรับปรุงงานวิชาการในวิทยาลัยพยาบาลต่อไป

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ครั้งนี้เป็นอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยพยาบาล สังกัด กระทรวงสาธารณสุข ที่มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ และมีนักศึกษาสำเร็จในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์อย่างน้อย 1 รุ่น จำนวน 25 แห่ง มีประสบการณ์การทำงานในวิทยาลัยพยาบาลอย่างน้อย 1 ปี มีอาจารย์พยาบาลที่มีลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 985 คน

2. ตัวอย่างประชากร

2.1 ประมาณขนาดตัวอย่างประชากร โดยใช้ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม Yamanae ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamanae อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531) ได้ขนาดตัวอย่างประชากรจำนวน 387 คน

2.2 ได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวอย่างประชากรโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากวิทยาลัยพยาบาลทั่วประเทศ 25 แห่ง ออกเป็น 4 ภาค ได้วิทยาลัยพยาบาลที่ตั้งอยู่ภาคกลางจำนวน 9 แห่ง วิทยาลัยพยาบาลที่ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 แห่ง วิทยาลัยพยาบาลที่ตั้งอยู่ภาคเหนือ 5 แห่ง วิทยาลัยพยาบาลที่ตั้งอยู่ภาคใต้จำนวน 5 แห่ง แล้วกำหนดสัดส่วนวิทยาลัยพยาบาลแต่ละภาคได้วิทยาลัยพยาบาลที่ตั้งอยู่ภาคกลางจำนวน 3 แห่ง วิทยาลัยพยาบาลที่ตั้งอยู่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 2 แห่ง วิทยาลัยพยาบาลที่ตั้งอยู่ภาคเหนือจำนวน 2 แห่ง วิทยาลัยพยาบาลที่ตั้งอยู่ภาคใต้จำนวน 2 แห่ง แล้วเลือกวิทยาลัยพยาบาลตามสัดส่วนที่กำหนด โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้

วิทยาลัยพยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร 9 แห่ง มีอาจารย์พยาบาลตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 387 คน ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ที่วิทยาลัยพยาบาลตั้งอยู่

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี	ประชากร จำนวน(คน)	กลุ่มตัวอย่าง จำนวน(คน)
ภาคกลาง (เขต 1,2,3 และ 4)		
1. กรุงเทพ	75	-
2. สระบุรี	39	-
3. พระพุทธบาท	22	-
4. ชัยนาท **	22	22
5. ราชบุรี	45	-
6. ชลบุรี	39	-
7. พระปกเกล้า **	54	54
8. พระจอมเกล้า	34	-
9. ศรีธัญญา **	34	34
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เขต 5,6 และ 7)		
1. นครราชสีมา **	75	75
2. สุรินทร์	32	-
3. อุตรดิตถ์	29	-
4. ศรีมหาสารคาม	48	-
5. สรรพสิทธิ์ประสงค์ **	48	48
6. นครพนม	18	-
ภาคเหนือ (เขต 8,9 และ 10)		
1. สวรรค์ประชารักษ์	45	-
2. พุทธิชินราช	55	-
3. อุตรดิตถ์ **	36	36
4. ลำปาง **	46	46
5. พะเยา	29	-
ภาคใต้ (เขต 11 และ 12)		
1. นครศรีธรรมราช	31	-
2. สุราษฎร์ธานี	34	-
3. สงขลา **	48	48
4. นราธิวาส	23	-
5. ตรัง **	24	24
รวม	985	387

** วิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 การศึกษาค้นคว้าหลักการ ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัย ตำรา ทั้งของไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและงานวิชาการ

1.2 ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในแบบสอบถามไว้ดังนี้

1.2.1 การนิเทศการศึกษา ประกอบด้วยงานนิเทศประกอบด้วยงานนิเทศการศึกษา 4 ด้านคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากร (อาจารย์) ด้านการประเมินผลการสอน ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ประยุกต์มาจากแนวคิดของ Harris (1985)

1.2.2 การปฏิบัติงานวิชาการ ประกอบด้วยงาน 5 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการ ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ประยุกต์มาจากแบบสอบถามของสมคิด ขุนทองนุ้ม (2535)

2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามอาจารย์พยาบาล เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ถามเกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการทำงานในวิทยาลัยพยาบาล วุฒิการศึกษา อายุ รวม 3 ข้อ

ตอนที่ 2. สอบถามการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารตามการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลในด้านต่าง ๆ จำนวน 50 ข้อ มีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขได้จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 44 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating- Scale) 4 ระดับ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรและการสอน	จำนวน 15 ข้อ
การพัฒนาวิชาการบุคลากร (อาจารย์)	จำนวน 9 ข้อ
การประเมินผลการสอน	จำนวน 10 ข้อ
การบริการวิชาการแก่สังคม	จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามการปฏิบัติงานวิชาการของอาจารย์พยาบาลในด้านต่าง ๆ จำนวน 30 ข้อ มีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขได้จำนวนข้อคำถามทั้งหมด

27 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

หลักสูตร	จำนวน	5 ข้อ
การจัดการเรียนการสอน	จำนวน	6 ข้อ
การวัดและประเมินผลการศึกษา	จำนวน	5 ข้อ
การพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการ	จำนวน	7 ข้อ
การบริการวิชาการแก่สังคม	จำนวน	5 ข้อ

โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาระดับการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ

- ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ หรือมากที่สุด
- ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติค่อนข้างประจำ หรือค่อนข้างมาก
- ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติเป็นบางครั้งหรือนาน ๆ ครั้ง หรือค่อนข้างน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุดหรือแทบจะไม่ทำเลย

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือ ในการวิจัยเรื่องนี้ ตรวจสอบโดยการหาความตรงตามเนื้อหา และความเที่ยงของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1.3.1 การหาความตรงตามเนื้อหา (Validity) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา ภาษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่านตรวจสอบด้านเนื้อหาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ พิจารณาสำนวนภาษาและเกณฑ์ที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษาและการปฏิบัติงานวิชาการ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขโดยถือเกณฑ์ความเห็นสอดคล้อง การยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิร้อยละ 80 นำมาพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือ

1.3.2 ความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วทั้งหมดไปทดลองใช้กับอาจารย์พยาบาลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับตัวอย่างประชากรที่จะศึกษา ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงแบบการวัดความคงที่ภายใน ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค (วิเชียร เกตุสิงห์, 2530) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหารสูงสุดของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีแต่ละแห่ง เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีแต่ละแห่ง

2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และขอเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมเสนอรายชื่ออาจารย์พยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร ให้ผู้บริหารสูงสุดของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนั้น ๆ ทราบเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับอาจารย์พยาบาล

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้กับตัวอย่างประชากร พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดการตอบแบบสอบถามและนัดเวลามารับคืน สำหรับในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีที่สามารถเก็บข้อมูลกับอาจารย์พยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากรได้โดยตรง แต่ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีบางแห่งที่ไม่สามารถติดต่อกับอาจารย์พยาบาลที่เป็นประชากรได้โดยตรงเนื่องจากอาจารย์พยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากรไปราชการหรือมีกิจธุระนอกสถานที่ ทางฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนั้นจะเป็นผู้รับผิดชอบในการแจกและเก็บแบบสอบถามให้ ซึ่งกรณีนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามให้ผู้รับผิดชอบเข้าใจ พร้อมทั้งนัดเวลามารับคืน

4. การเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน โดยบางส่วนผู้วิจัยรับคืนจากอาจารย์พยาบาลผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และบางส่วนได้รับคืนจากฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยพยาบาลที่ทำการรวบรวมข้อมูลให้

5. ใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้นประมาณ 4 สัปดาห์ จำนวนแบบสอบถามที่นำไปทั้งหมด 387 ชุด ชุดที่ได้รับคืนมาเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 380 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.14 ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 2

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนมา จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์วิทยาลัยพยาบาลที่ตั้งอยู่

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี	แบบสอบถาม (ชุด)		
	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ
ภาคกลาง			
1. ชัยนาท	22	22	100.00
2. ศรีรัญญา	34	33	97.06
3. พระปกเกล้า	54	53	98.15
ภาคใต้			
1. สงขลา	48	47	97.92
2. ตรัง	24	24	100.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
1. นครราชสีมา	75	73	97.33
2. สรรพสิทธิประสงค์	48	47	97.92
ภาคเหนือ			
1. อุตรดิตถ์	36	36	100.00
2. ลำปาง	46	45	97.83
รวม	387	380	98.14

ศูนย์วิทยการพยาบาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปบันทึกลงแบบรหัส (Coding form)
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC⁺ (Statistical package for the Social Sciences)
4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยวิเคราะห์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 3.63 - 4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในข้อนั้น ๆ ในระดับมากที่สุด
- 2.47 - 3.62 หมายถึง มีการปฏิบัติในข้อนั้น ๆ ในระดับมาก
- 1.31 - 2.46 หมายถึง มีการปฏิบัติในข้อนั้น ๆ ในระดับน้อย
- 0 - 1.30 หมายถึง มีการปฏิบัติในข้อนั้น ๆ ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานวิชาการในวิทยาลัยพยาบาลใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยวิเคราะห์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 3.55 - 4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในข้อนั้น ๆ ในระดับมากที่สุด
- 2.61 - 3.54 หมายถึง มีการปฏิบัติในข้อนั้น ๆ ในระดับมาก
- 1.67 - 2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติในข้อนั้น ๆ ในระดับน้อย
- 0 - 1.66 หมายถึง มีการปฏิบัติในข้อนั้น ๆ ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การนิเทศการศึกษากับการพัฒนางานวิชาการในวิทยาลัยพยาบาล โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์วิธีของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้มาทดสอบความมีนัยสำคัญเมื่อมีนัยสำคัญจึงนำมาแปลผลในรูปของความสัมพันธ์นั้นยึดหลักเกณฑ์ว่า ถ้าหากค่าสหสัมพันธ์เป็น 0 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน สำหรับค่าสหสัมพันธ์นั้น ถ้าดำเนินไปทางบวก ก็แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในลักษณะตามกัน แต่ถ้าเป็นไปในทางลบ ก็แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ผกผัน ส่วนระดับความสัมพันธ์นั้นพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ที่คำนวณได้คือ ถ้าค่าสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.29 ลงมา แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันน้อย แต่ถ้ามีค่าระหว่าง 0.30-0.65 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันปานกลาง แต่ถ้ามีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปแสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูง (ประคอง กรรณสูตร, 2525)